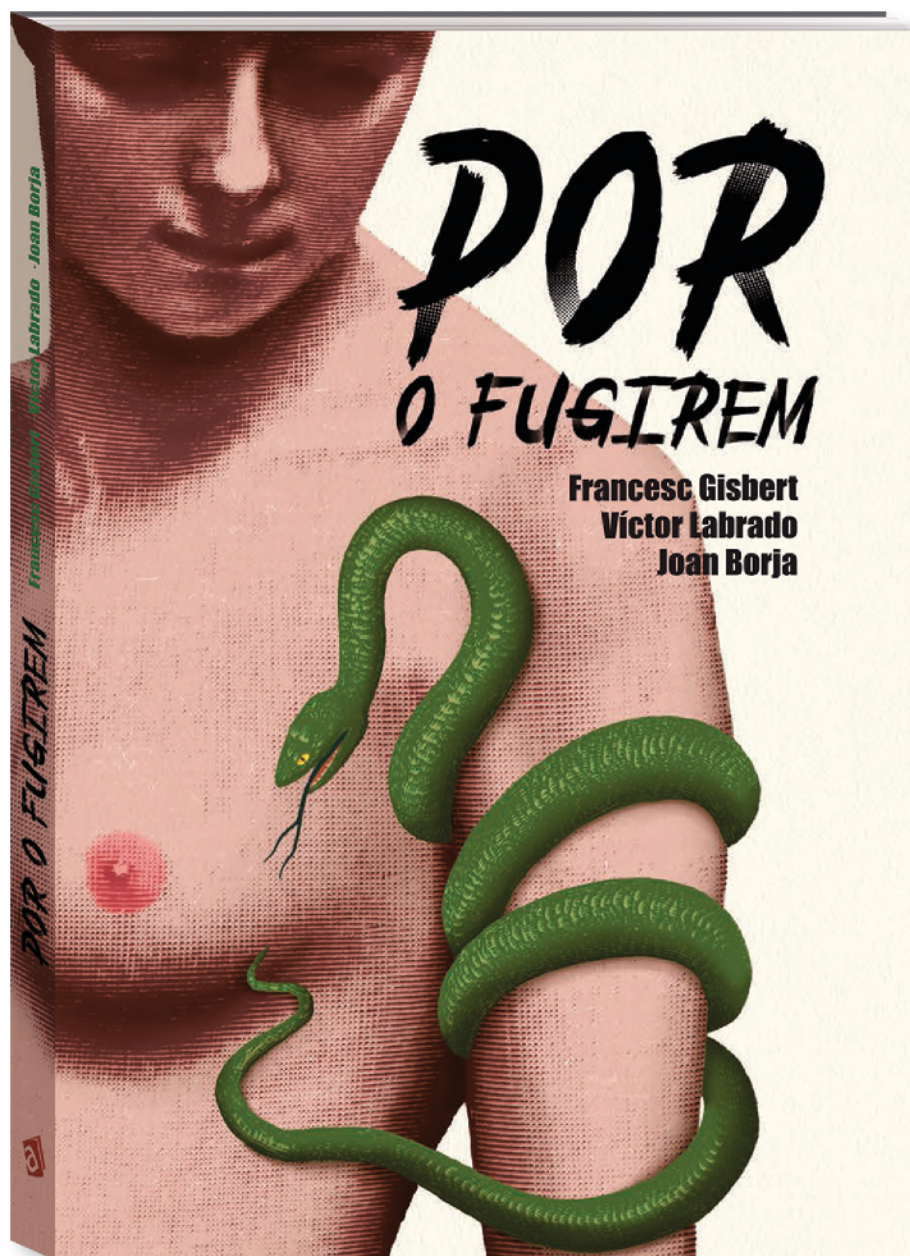

Guia de lectura

DOR O FUGIREM

**Francesc Gisbert
Víctor Labrado
Joan Borja**

Il·lustracions: **Aitana Carrasco**

ISBN: 978-84-17497-08-8

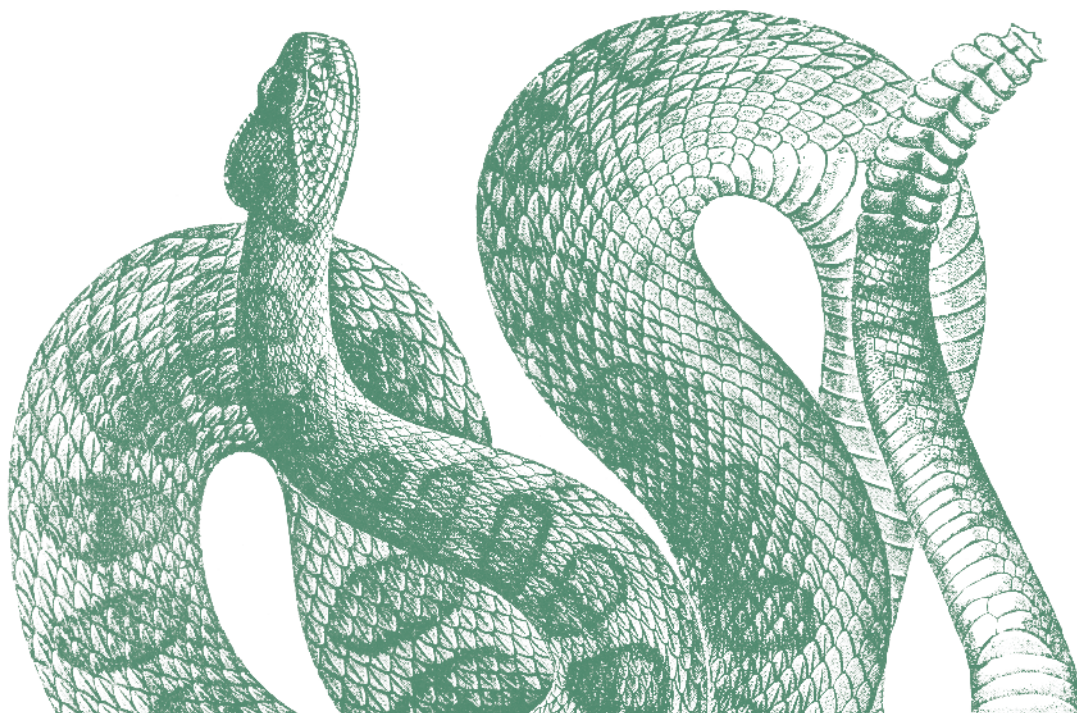

Andana
editorial
www.andana.net

Guia de lectura

A Andana Editorial hem preparat una sèrie de propostes per a ampliar i millorar l'experiència lectora de *Por o fugirem*. La guia està pensada perquè es pugui aplicar a les aules, als clubs de lectura o a la lectura individual, i com a suport per a tot tipus de mediadors: ensenyants, bibliotecàries, pares, mares...

1. **Abans de la lectura:** propostes per a analitzar la informació que aporten els paratextos (imatge de la coberta, biografies dels autors, sinopsi...).
2. **Durant la lectura o lectura acompanyada:** preguntes sobre passatges o escenes concretes del llibre, que ajuden a la comprensió o que inciten a la reflexió.
3. **Després de la lectura (Conversa literària/Club de lectura):** preguntes genèriques o més específiques que inciten a la conversa i la reflexió sobre aspectes rellevants de l'obra i com relacionar-los amb temes d'interès dels lectors.
4. **Projectes:** idees per anar més enllà de la lectura.
5. **Prova de lectura:** 10 preguntes de resposta breu per a valorar de forma individual la comprensió de la lectura.
(Pots descarregar-la a <https://www.andanaeducacio.info/>)

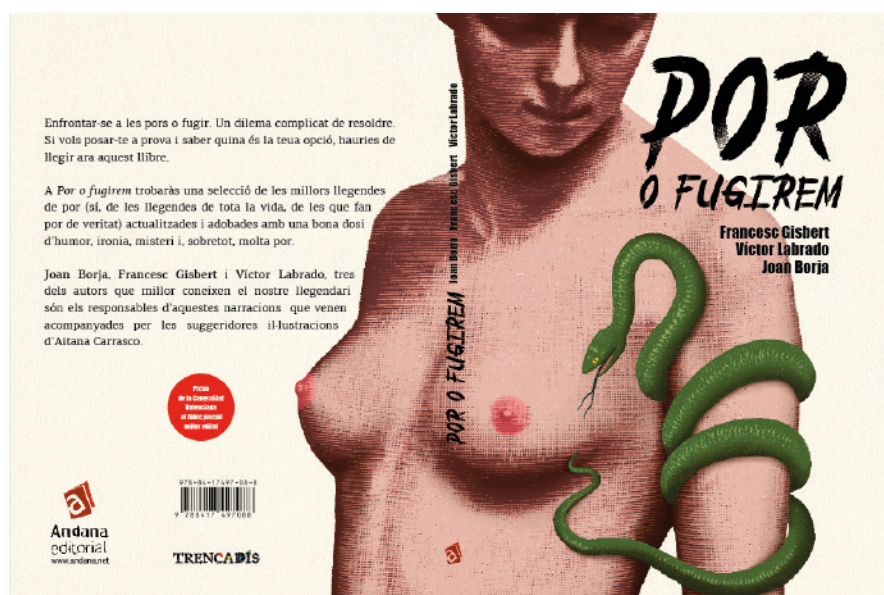
Això sí, recordeu que aquesta guia només és una proposta d'activitats al voltant de la lectura, amb caràcter orientatiu. No cal fer tots els apartats ni fer-los exactament igual. Totes les propostes es poden adaptar a la idiosincràsia del grup o a l'evolució de la conversa literària.

1 ➤ ABANS DE LA LECTURA

➤ Coberta

La coberta és un element essencial del llibre, és la porta d'entrada al text que conté. A més de tindre una imatge atractiva, que cree interès, que incite a voler llegir el llibre, a saber què s'hi conta, la coberta ha de fer referència (encara que siga només insinuada) al tipus de relat hi trobarem.

➤ Sense obrir el llibre ni llegir la sinopsi (el text de la contracoberta), fixa't en la imatge de la coberta de *Por o fugirem*. És una il·lustració d'Aitana Carrasco, una de les il·lustradores valencianes actuals amb més projecció. A partir de la il·lustració de la coberta, quin creus que és el tema de *Por o fugirem*? Com t'imagines la història o històries que conté? Compartiu amb la resta del grup el que penseu que trobareu en aquesta lectura. Coincidiu? Heu arribat a conclusions molt allunyades entre vosaltres?

➤ Sinopsi

Ara sí, ha arribat el moment de llegir la sinopsi, el text que hi ha a la contracoberta i que resumeix el llibre, sense revelar detalls importants ni explicar el final.

➤ Ho has encertat? Coincideix amb el que la imatge de la coberta t'havia fet pensar què seria el tema de *Por o fugirem*?

➤ Autors

Por o fugirem és un llibre escrit a sis mans, és a dir, per tres autors: Joan Borja, Francesc Gisbert i Víctor Labrado. Els coneixes? Has llegit altres llibres seus?

➤ Busqueu informació sobre els autors i trobeu quin és el lligam que comparteixen i que els ha permés escriure junts *Por o fugirem*.

2 ➤ DURANT LA LECTURA (LECTURA ACOMPANYADA)

La lectura compartida sempre és més gratificant. El fet de compartir les experiències que n'hem tret ajuda a viure el llibre amb més intensitat. També facilita la comprensió de passatges que potser no havíem entès, a recordar detalls que havíem oblidat o no havíem detectat i que són significatius per a la història...

Es pot compartir la lectura de moltes maneres, des de clubs de lectura amb el llibre ja llegit, converses literàries a classe a mida que s'avança la lectura, o simplement estones de lectura en veu alta a classe, o en silenci, completades amb les observacions que poden fer els alumnes espontàniament o a partir de les preguntes del professor o professora.

A continuació teniu algunes preguntes més genèriques i d'altres referides a passatges concrets que podeu fer servir de guia per a la lectura acompanyada, bé directament a classe i en veu alta, o bé com a activitats de suport per a la lectura individual a casa i per escrit.

Pròleg

- a) El títol del pròleg, «Què farem?», està vinculat al títol del llibre. Saps quina relació tenen?
- b) Saps què és una llegenda? Quines llegendes coneixes?
- c) Coneixes alguna de les llegendes que s'enumeren a la pàgina 8?

1 Les bubotes de la fi del món

- a) Què vol dir «fer l'agost»? Per què creus que per a Fèlix «fer l'agost» adquiriria una nova dimensió? (pàg. 12) I l'expressió «no tindre mans»? (pàg. 13)
- b) Saps on estan les comarques de l'Alt i el Baix Vinalopó, on transcorre l'acció? Busca-les en un mapa i situa-hi Elx, Asp, Monfort i Santa Pola.
- c) Explica el significat de la cançó de les bubotes de la pàgina 16.

2 La por guarda la vida

- a) El títol del capítol és un joc de paraules fet a partir de la dita que tanca el relat. Què creus que vol dir?
- b) Com aconsegueix Fàtima enganyar els lladres?
- c) Coneixes l'expressió «parlar foradat» (pàg. 25)? I «a esclatacor» (pàg. 28)? Busca'n el significat.

3 La força de l'amor

- a) Què és Tabarca? On es troba?
- b) Què vol dir «saber-la llarga»? (pàg. 34)
- c) Amb quins éssers es relaciona tradicionalment el sofre?

- d) Quin poder té la cançó «Rema i rema i remaràs, deixa de remar, i mai no tornaràs»?
- e) Per què és important la infusió en el relat?

4 Cavall de foc

- a) El Benicadell és una de les serres valencianes més emblemàtiques. Busca-la al mapa i digues entre quines comarques se situa i els pobles que té al voltant. Series capaç de trobar el recorregut del Trens dels Anglesos (pàg. 43)?
- b) Al relat s'anomena el Barranc de l'Encantada (pàg. 45). Una encantada és un ésser mitològic. Investiga sobre com és i com s'apareix.
- c) A la pàgina 42 hi ha un joc de paraules vinculat a la precarietat laboral dels estudiants d'història i d'art. Sabries trobar-lo? Quin recurs literari s'utilitza per a parlar dels treballs en precari?
- d) Per què creus que al poble reben la nova arqueòloga amb recel? Quina és l'actitud de la gent respecte al genet de foc?

5 L'antic mas del Pontarró

- a) Per què creus que l'amic li respon al protagonista que «Hi ha un cert racionalisme que tot ho explica per casualitats» (pàg. 59)? Quina actitud té el protagonista davant dels fets del mas del Pontarró? Es correspon amb l'actitud de la gent del poble? Quan se li presenten els frares, com actua?
- b) Qui deu ser el Sr. Arnau i Mataplana? Quin intenció creus que té?
- c) On volen anar els frares i què els ho impedeix?

6 La Roca Encantada

- a) Coneixes altres llocs màgics, com la Roca Encantada de la Vila Joiosa?
- b) Com celebren la nit de Sant Joan, feu algun ritual màgic?
- c) Afig almenys cinc noms de colors que no estiguen a la llista de la pàgina 77.
- d) Quin color no s'ha de demanar mai a la velleta de la Roca Encantada? Per què?

7 La Joanaina

- a) En què consisteix la prova que posa la Joanaina a Joan? Quina condició li afig a la prova?
- b) Per què és tan dura la condició de la prova? Què fa Joan per a poder complir-la?
- c) Quin és el desig de Joan?
- d) Com t'has de comportar davant d'un esquilader perquè no se t'emporten a la foscor de l'avenc?

8 Si de nit, vora la carretera

- a) Amb qui estava Marc quan ha desaparegut?
- b) Com ha desaparegut Marc? Per què no l'ha acompanyat ella?
- c) Quin és l'origen del Trib Reial?
- d) Què li demana la bona dona a la xica?
- e) Coincideix la imatge que té la mare de la filla amb com es comporta realment?

9 El secret de les serps

- a) Com es pot detectar si ha entrat una serp dins de casa?
- b) Amb quines altres llegendes pots relacionar la història de Pere Joan i les tres llesques de pa beneït?
- c) Coneixeu el Patge Saguntí (pàg. 117)? Investigueu sobre el personatge, què va fer, qui és l'autor que recull la seua història i si en va escriure més. Té alguna relació amb la Mare dels Peixos (pàg. 118)?
- d) Per quin motiu la senyora no s'alça mai del llit? Com la descriu Joan després de mirar baix del llit per agafar la moneda que li ha caigut?
- e) Què li passa a Joan quan s'acaba la història?

10 Si el teu enterrament veus passar

- a) Per què li fa tanta ràbia al senyor que els criats li diguen que el mort és el senyor de Nàquera?
- b) Com justifiques que tracte diferent el tercer criat?
- c) Aquesta història té un final obert, perquè no s'ha pogut explicar què li va passar al senyor de Nàquera i quina relació té amb els donys de pou. Proposa un final que lligue la desaparició del senyor amb els donys.

11 Diu que els morts eixien

- a) D'on venia el protagonista d'aquest relat? Per què para davant del cementeri?
- b) De qui es pensava que eren les veus que va sentir? Qui eren en realitat?
- c) Què els ha passat als xiprers del calvari? Creus que és casualitat o hi ha algun interès al darrere?
- d) Què vol dir «els millorets de cada casa» (pàg. 139)?
- e) Quin canvi fan el protagonista i els clients de la taverna?

12 Al llavador en ser de nit

- a) Com recorda el narrador la infantesa? I els iaïos?
- b) On troba el pergamí? Quin record li ve al cap quan el llig? Com era la dona que recorda?

- c) A partir de les preguntes que tens a continuació, escriu en prosa (o explica en veu alta) la història de Marieta:
- Ha eixit amb el permís dels pares?
 - Quina hora és?
 - És la primera volta que hi va?
 - Què troba a mitjan costera? Com l'ha vist si era fosc?
 - Què fa amb el que s'ha trobat?
 - Què li troba que la sorprén i li fa gràcia?
 - Què li respon i què passa després? Qui penses que deu ser? Hi ha alguna pista sobre la identitat de l'aparició?
 - On arriba finalment Maria? Què hi volia fer?
 - Quina època de l'any deu ser?
 - Quin fet la fa atemorir?
 - Com és la dona que s'hi troba? Quina actitud té?
 - Què li respon a Maria?
 - Qui penses que és la dona?
 - Què li passa a Maria després de la resposta de la dona?

13 El mas de Patiràs

- a) Quan passen els fets del mas de Patiràs? Que se celebra aquell dia?
- b) Per què actuen així els masovers amb el foraster?
- c) Què passa just un any després?
- d) Com se sap què els ha passat als masovers després de la segona visita?

14 Les bruixes de Peníscola

- a) Com s'adona Pere Muixó que algú li agafa el llaütet de nit?
- b) Qui navega amb el seu llaüt?
- c) On van?
- d) Com demostra Pere Muixó que el que diu és veritat?

15 Hotel Encants

- a) On ha anat la germana gran?
- b) Per què hi van també la germana mitjana i la menuda?
- c) Qui són les guardianes de l'hotel? Com les controla la germana menuda?
- d) Qui més s'hi apareix?
- e) Acaba la història amb un dels tres finals que proposa el narrador.

3 ...> **DESPRÉS DE LA LECTURA (CONVERSA LITERÀRIA/CLUB DE LECTURA)**

> **Preguntes genèriques inicials**

- El llibre era el que esperàveu o molt diferent?
- En general, diríeu que us ha agradat?
- Quin relat trobeu que és el més encertat? I el que menys?
- Quin personatge trobeu més interessant?
- Hi ha una barreja de por i d'humor. Quines us han fet més por i amb quines heu rigut?
- Ara que ja coneixeu tot el llibre, fixeu-vos en les il·lustracions d'Aitana Carrasco. Què aporten a les històries? Considereu que condicionen la lectura? Quina o quines destacaríeu i per quin motiu?

> **Obrim el llibre**

1 Les bubotes de la fi del món

Què és una bubota? Amb quina finalitat s'utilitza? Pot ser útil?

2 La por guarda la vida

Quina relació té aquest relat amb l'expressió «Por o fugirem»?

3 La força de l'amor

Quin paper té l'àvia en la resolució del problema? Per què és important escoltar-la?

4 Cavall de foc

La protagonista decideix passar una nit sola en un lloc on no va ningú perquè és perillós. Coneixes algun altre relat en què passe el mateix?

5 L'antic mas del Pontarró

Trobes algun vincle, alguna relació, entre els relats «Cavall de foc» i «L'antic mas del Pontarró»?

6 La Roca Encantada

A l'inici de la llegenda podem llegir:

«La nit de Sant Joan és una nit propícia per a la màgia: una nit afavoridora d'encanteris, embruixaments i rituals nigromàntics. Sant Joan és el solstici d'estiu, la festa del dia més llarg i la nit més curta. Simbolitza, en principi, el triomf de la llum contra les tenebres.»

Com podem relacionar aquets paràgraf amb l'actitud de la velleta, que concedeix els desitjos d'una manera tan arbitrària? (Tots llevat que tries la veta negra.)

7 La Joanaina

La Joanaina, com la velleta de la Roca Encantada apareix la nit de Sant Joan. A la pàgina 85 hi ha una llista de rituals. En practiqueu algun?

8 Si de nit, vora la carretera

En aquest relat predomina la ironia com a recurs literari. Poseu tots els exemples que hi trobeu i expliqueu per què els considereu ironia.

9 El secret de les serps

Com hem d'entendre el darrer paràgraf del relat?

«Per cert: veniu, veniu... Veniu ací al meu costat, i tornaré a contar-vos, si voleu, la història de la Senyora i la serp!»

10 Si el teu enterrament veus passar

Quin món, quina societat, retrata el refrany «Pegar a criats es pot fer, però no enmig del carrer».

11 Diu que els morts eixien

Si els protagonistes són «els millorets de cada casa» (pàg. 139), com s'explica que el diumenge van anar tots a missa, al costat de la dona?

12 Al llavador en ser de nit

Com s'ha d'interpretar que se li aparega un xiquet de bolquers a Maria quan va sola al llavador de nit? Per què fa tanta por?

13 El mas de Patiràs

Quina és la por d'aquest relat?

14 Les bruixes de Peníscola

Quines semblances trobes entre «Les bruixes de Peníscola» i «La força de l'amor»? Qui eren les bruixes? Què feien que feia tanta por?

15 Hotel Encants

Amb quin altre relat del llibre relacionaries aquest? Amb quina dita resumiries l'actitud de la germana menuda?

4 ...> PROJECTES A PARTIR DE LA LECTURA

Recuperem llegendes

Investigueu quines llegendes coneixen els vostres pares, iaies, veïnes... Pregunteu-los quines històries els explicaven quan eren menuts, amb qui o què els feien por (com ara, si no t'acabes el dinar o si no et gites prompte a dormir...). Graveu-los o preneu notes per explicar-les a classe.

Si no en recorden cap, pregunteu-los si els sona alguna de les que recull *Por o fugirem*. Si la coneixen, però en una altra versió, graveu-los o anoteu les diferències i compartiu-ho amb la resta de la classe.

Representem llegendes

Feu grups de 3 o 4, repartiu-vos les llegendes de *Por o fugirem* i representeu-les a classe. També podeu preparar un vídeo amb diferents tècniques per explicar la llegenda. El que importa és que la narreu en veu alta vosaltres.

Creem llegendes

Feu grups de 3 o 4 i inventeu-vos una llegenda nova. Podeu donar-li un origen antic o actual, però ha d'estar vinculada a un element o espai geogràfic del vostre poble i ha d'explicar com es va crear, justificar coses que hi passen, etc.